

Informácia o záveroch Národného kohézneho fóra

V rámci konzultačného procesu k budúcnosti politiky súdržnosti EÚ uskutočnilo Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky 19. novembra 2024, obdobne ako tomu je na európskej úrovni, rozsiahlejšiu panelovú diskusiu „Národné kohézne fórum“, kde v rámci viacerých panelov diskutovali témy týkajúce sa doterajšieho využívania zdrojov fondov EÚ ale aj možnosť ich využívania v budúcnosti zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov, územnej samosprávy, rezortov a odbornej verejnosti. V nadväznosti na panelové diskusie boli formulované nasledovné závery a odporúčania, ktoré budú slúžiť ako východiská pre formovanie národnej pozície k politike súdržnosti po roku 2027:

- Vhodne nastavená politika súdržnosti Európskej únie umožňuje zlepšiť strednodobý výhľad rastu členských krajín Európskej únie. Je to zároveň jediná európska politika priamo zameraná na rozvoj území a regiónov.
- Slovenská republika od svojho plnoprávneho členstva v Európskej únii participovala na nastavovaní európskych politík a zároveň využívala zdroje eurofondov, ktoré bezpochyby prispeli k hospodárskemu a sociálnemu rozvoju našej krajiny. Po dvoch desaťročiach musíme konštatovať, že disponujeme praktickými skúsenosťami a uvedomujeme si pozitívne dopady aj riziká eurofondov na rozvoj našich regiónov a krajiny.
- Európa čelí naliehavej potrebe reforiem, pričom rozpočtové a štrukturálne politiky sa budú musieť zamerať prioritne na zvyšovanie konkurencieschopnosti. Politika súdržnosti EÚ sa bude musieť prispôbiť zmenenej sociálno-ekonomickej a politickej realite Únie. Vo vzťahu k aktuálnym globálnym a európskym výzvam by sa mala stať investičným stimulátorom zmien posilňujúcim konkurencieschopnosť, ale i sociálno-ekonomickú odolnosť členských štátov a ich regiónov.
- Budúce nastavenie vnútroštátneho systému využívania zdrojov Európskej únie musí zabezpečiť úzku spoluprácu národných orgánov a orgánov územnej samosprávy s cieľom harmonickej realizácie podpory národných a územných priorít. Slovenská republika je pripravená participovať na nastavení novej politiky súdržnosti Európskej únie po roku 2027 s prihliadnutím na oprávnené požiadavky a potreby našich regiónov a územia.
- Účastníci Národného kohézneho fóra konštatujú, že ambíciou Slovenska je definovať východiskovú pozíciu Slovenskej republiky vo vzťahu k inštitúciám Európskej únie, ako aj k partnerom v EÚ tak, aby eurofondy boli aj naďalej významným finančným príspevkom asistujúcim verejným investíciám pri znižovaní regionálnych rozdielov, zvyšovaní konkurencieschopnosti, budovaní stabilného a udržateľného hospodárskeho systému a v oblasti optimálneho nastavovania modernizačných trendov. Sme

presvedčení, že budúca politika súdržnosti Európskej únie by mala viac zohľadňovať špecifiká a konkrétne oprávnené potreby členských štátov, regiónov a územia.

- Vyjednávacía pozícia Slovenska musí vychádzať zo spájania prienikov pozícií tzv. “priateľov kohézie“, no súčasne musíme hľadať riešenia pre podporu našich priorít aj v táboch krajín, ktoré sú čistými prispievateľmi do európskeho rozpočtu.
- Východiskom pre formulovanie rámca politiky súdržnosti na úrovni Slovenskej republiky bude široký participatívny proces zahŕňajúci najmä aktivity:
 - Rezortnej koordinačnej skupiny MIRRI SR
 - Medzirezortnej pracovnej skupiny pre prípravu legislatívy politiky súdržnosti Európskej únie
 - Pracovnej skupiny „Partnerstvo pre politiku súdržnosti“
 - Rady vlády SR pre regionálny rozvoj a politiku súdržnosti Európskej únie
- Napriek všeobecnej zhode na tom, že investície z eurofondov sú kľúčovou súčasťou verejných investícií na Slovensku, vnímame negatívum, ktorým je trend nahrádzania domácich zdrojov eurofondami, čo oslabuje ich stimulujúci ekonomický efekt a pozitívny prínos.
- Napriek tomu, že politika súdržnosti Európskej únie sa v nasledujúcich rokoch zmení, určité jej pravidlá/zásady, ktoré majú širokú podporu, by mali ostať zachované, resp. posilnené. Ide najmä o zdieľané riadenie tejto politiky; prístup šitý na mieru podľa špecifických rozvojových potrieb území a princíp partnerstva, ktorý sa snaží zapojiť všetky príslušné zainteresované strany do navrhovania a implementácie programov.
- Priorizácia podpory z európskych zdrojov by mala byť „viazaná“ na dlhodobú rozvojovú investičnú stratégiu, ktorá by bola široko akceptovaná a prijatá na národnej úrovni. Stratégia Slovenska by mala stanoviť kľúčové rozvojové oblasti a zabezpečenie ich financovania. Eurofondy by mali byť využívané najmä ako zdroje, ktoré budú zvyšovať celkový objem verejných investícií a stimulovať tak ekonomický rast.
- Územia by mali investície z eurofondov striktnie viazať na podporu oblastí s najvyšším prínosom, ktoré budú v dlhodobom horizonte zvyšovať ekonomický rast a zároveň zlepšovať kvalitu života obyvateľov. Aby sme však predišli koncentrácii investícií mimo najprioritnejších území z pohľadu vyrovnávania regionálnych rozdielov, budeme v procese politiky súdržnosti presadzovať zabezpečenie podmienok na podporu všetkých našich regiónov a našich území.
- Okrem strategickej priorizácie podpory sa sústredíme aj na včasnú prípravu na nové obdobie a zabezpečenie kvalitne pripravených integrovaných projektov v území, aby sme zabezpečili efektívne čerpanie nových európskych zdrojov.

- Uvedomujeme si, že riešenie výziev spojených so zvyšovaním konkurencieschopnosti, ale aj digitálnej a zelenej transformácie, bude ovplyvnené demografickými zmenami. Je preto dôležité zohľadňovať demografické trendy pri nastavovaní verejných politík a plánovaní investícií. Zároveň nezabúdame ani na to, že podpora rozvoja regiónov musí odrážať aktivity podporujúce rozvoj dynamických miest a perspektívu živého vidieka.
- Realizácia reforiem by jednoznačne nemala byť striktne viazaná na vyplácanie finančných prostriedkov na investície.
- Budeme žiadať vytvorenie stabilného a predvídateľného prostredia na plnohodnotnú realizáciu politiky súdržnosti v celom jej životnom cykle.